

Moderné technológie v prevencii hypoglykémie

Modern technologies in the prevention of hypoglycaemia

Peter Novodvorský^{1,2,3}

¹Metabolické Centrum s.r.o., Trenčín

²Centrum Diabetologie IKEM, Praha

³I. interná klinika JLF UK a UNM, Martin

✉ MUDr. Peter Novodvorský, PhD., MRCP | p.novodvorsky@sheffield.ac.uk | www.sheffield.ac.uk

Doručené do redakcie 30. 6. 2024

Prijaté po recenzii 13. 8. 2024

Abstrakt

Klinický problém hypoglykémie je prítomný v diabetológii už od objavu inzulínu pred viac ako 100 rokmi. Nové technológie v manažmente diabetu, akými sú kontinuálne monitorovanie glukózy (Continuous Glucose Monitoring – CGM) alebo inzulínové pumpy integrované s CGM technológiou do hybridných uzavretých systémov na podávanie inzulínu (Advanced Hybrid Closed Loop Systems – AHCL) majú jednoznačné dôkazy pre významnú a klinicky relevantnú redukciu výskytu hypoglykémie. CGM technológia, okrem samotného efektu na redukciu výskytu hypoglykémie, pomohla v prvom rade odhaliť jej skutočnú a predtým nepoznanú mieru výskytu. Autor v prehľadovom článku diskutuje relevantné klinické štúdie a dáta z reálnej praxe (Real World Evidence – RWE) a ich význam pre klinickú prax.

Kľúčové slová: hybridné uzavreté systémy na podávanie inzulínu (AHCL) – kontinuálne monitorovanie glukózy (CGM) – diabetes mellitus 1. typu (DM1T) – hypoglykémia – inzulínová pumpa – závažná hypoglykémia

Abstract

The clinical problem of hypoglycaemia has been with us since the discovery of insulin more than 100 years ago. Modern diabetes technologies, such as continuous glucose monitoring (CGM) or advanced hybrid closed loop systems (AHCL), have unequivocal evidence for significant and clinically meaningful reduction of hypoglycaemia. On top of that, CGM technology has helped us to discover the real extent of the hypoglycaemia 'problem' in the lives of our patients. This article reviews the relevant clinical studies and real world evidence data and their impact on clinical practice.

Key words: advanced hybrid closed loop systems (AHCL) – continuous glucose monitoring (CGM) – hypoglycaemia – insulin pump – severe hypoglycaemia – type 1 diabetes

Úvod

Klinický problém hypoglykémie bol prítomný v diabetológii od počiatku modernej diabetickej terapie, za ktorý možno považovať objav inzulínu v roku 1921 skupinou vedcov z Toronta v Kanade v zložení Frederick Banting, Charles Best, James Collip a John Macleod [1]. Biochemik James Collip, bez ktorého znalostí by purifikácia a následné použitie inzulínu v humánnej medicíne neboli možné, je zároveň autorom prvej definície jednotky inzulínu. Collip v roku 1922 definuje jednotku inzulínu ako „množstvo inzulínu potrebné k vyvolaniu hypoglykémie u kráľika“. Je samozrejmé, že definícia jednotky inzulínu prešla v ďalších rokoch úpravami a spresnením (dnes je definovaná ako biologický ekvi-

valent 34,7 mikrogramu čistého kryštalického inzulínu), ale táto Collipova definícia nám dáva jasné náznaky o prvých klinických skúsenostiach s inzulínom. Hneď v ďalšom roku publikuje Frederick Banting vo svojom článku „Further Clinical Experience with Insulin (Pancreatic Extracts) in the Treatment of Diabetes Mellitus“ [2] o hypoglykémii nasledujúci text: „Up to the present time no serious mishap has occurred as a result of these hypoglycaemic reactions, but while this is so it is felt that hypoglycaemia constitutes a real source of danger“, teda voľne preložené ako „do súčasnej doby sme nezaznamenali žiadnu vážnejšiu újmu na zdraví v dôsledku takýchto hypoglykemických reakcií, ale zároveň sa domnievame, že hypoglykémia predstavuje

pre pacienta reálny zdroj nebezpečenstva“ [2]. V nasledujúcich rokoch sa tieto jeho obavy, bohužiaľ, potvrdili. V súčasnosti je hypoglykémia v kontexte diabetu definovaná ako „každá epizóda abnormálne nízkej plazmatickej koncentrácie glukózy, ktorá vystavuje pacienta potenciálnemu nebezpečenstvu“ [3]. Táto spoločná definícia od American Diabetes Association (ADA) a Endocrine Society (ES) je jednoduchá, ale zároveň v sebe zahŕňa všetky, známe aj ešte neznáme škodlivé vplyvy hypoglykémie na pacienta. Zďaleka sa pritom nejedná len o „klasické“ autonómne a neuroglykopenické symptómy, tak ako sme o nich mohli čítať v učebniciach, ale o komplexný detrimentalný efekt hypoglykémie na ľudský organizmus hlavne v kontexte kardiovaskulárneho rizika. Klinicky relevantné hypoglykemizujúce účinky majú všetky preparáty inzulínu, deriváty sulfonylurey a glinidy. Hypoglykémia sa tak týka nielen diabetu 1. typu (DM1T), ale aj ostaných foriem diabetu liečených týmito preparátmi. Ku diabetologickým technológiám, ktoré majú schopnosť redukovať výskyt hypoglykémie, môžeme v širšom zmysle slova rátať aj nové inzulínové analógy (ultrarýchle prandiálne inzulíny alebo bazálne analógy 2. generácie) alebo bolusové kalkulátory, ktoré môžu byť použité aj samostatne napr. ako aplikácia v smartfóne. Témou tohto prehľadového článku ale budú „klasické“ technológie v diabetológii, teda kontinuálne monitorovanie glukózy (Continuous Glucose Monitoring – CGM) a inzulínové pumpy, najmä v spojení so CGM technológiou vo forme tzv. hybridných uzavretých systémov na podávanie inzulínu (Advanced Hybrid Closed Loop – AHCL) a ich efekt na redukciiu výskytu hypoglykémie pri DM1T.

Ako častá je hypoglykémia pri DM1T?

Epidemiologické dáta ohľadom výskytu pacientmi reportovanej hypoglykémie pri DM1T udávajú incidencia nezávažnej hypoglykémie na 1–2 epizódy za týždeň (t. j. približne 50–100 epizód na paciento-rok) s vysokou mierou interindividuálnej variability [4]. U pacientov s DM2T na terapii inzulínom je toto číslo niekoľkonásobne nižšie (cca 10 epizód na paciento-rok) [4], avšak pri približne 10-násobne vyššej prevalencii DM2T v porovnaní s DM1T zároveň platí, že z globálneho pohľadu sa väčšina hypoglykemických epizód vyskytuje u pacientov s DM2T. Incidencia závažnej hypoglykémie (ZH), ktorá je definovaná ako hypoglykémia vyžadujúca pomoc druhej osoby, je u pacientov s DM1T do niekoľko rokov od diagnózy približne 20 % za rok a zvyšuje sa až na 50 % za rok u pacientov s dlhodobým DM1T. Riziko ZH je nižšie u pacientov s DM2T – odhaduje sa na približne 7 % za rok u pacientov užívajúcich deriváty sulfonylurey na približne 25 % u pacientov s dlhodobým DM2T [4]. Distribúcia výskytu ZH je pritom vysoko asymetrická – viac ako polovica všetkých ZH sa vyskytuje len u 5 % pacientov s DM1T. Títo vysokorizikovní pacienti, väčšinou s prítomným syndrómom porušeného vnímania hypoglykémie (Impaired Awareness of Hypoglycaemia – IAH), sú preto prvoradou cieľovou populáciou

v stratégiách pre znižovanie výskytu dlhodobých následkov hypoglykémie.

Skôr ako budeme rozoberať benefity CGM-technológie na zníženie výskytu hypoglykémie, je potrebné uviesť, že CGM-technológia pomohla v prvom rade odhaliť skutočnú mieru jej výskytu. V prospektívnej observačnej štúdií na 37 pacientoch s DM1T (len u 3/37 bol potvrdený IAH syndróm), v ktorej bolo použité zaslepené CGM-monitorovanie a pacienti boli zároveň vyzvaní, aby si zaznamenávali všetky symptomatické hypoglykémie do deníka, sa zistilo, že približne 50 % denných hypoglykémii a viac ako 75 % nočných hypoglykémii bolo asymptomatických (IG < 3,5 mmol/l, dĺžka trvania ≥ 20 min), a teda by bez použitia CGM-technológie neboli nikdy odhalené [5]. Podobne na inej populácii 153 pacientov s DM1T sa použitím zaslepeného CGM zistilo, že približne 70 % všetkých hypoglykemických epizód (IG < 3,9 mmol/l, dĺžka trvania ≥ 15 min) bolo asymptomatických. Incidencia hypoglykemických epizód tu bola uvádzaná na (priemer ± smerodajná odchýlka) 5,8 ± 4,7 za týždeň [6]. Aj po zohľadnení metodologických aspektov (definícia epizód hypoglykémie sa môže odlišovať, čo sa jej dĺžky alebo hodnoty glykémie týka, kdežto samotné CGM vyhodnocuje % času stráveného v hypoglykemických hodnotách) môžeme konštatovať, že reálny výskyt hypoglykémie detekovaný pomocou CGM-technológie je pri DM1T minimálne 2-násobný v porovnaní s pacientmi reportovaným výskytom hypoglykémii.

Efekt CGM technológie na redukciiu výskytu hypoglykémie

Tzv. real-time CGM-technológia má jednoznačné dôkazy na redukciiu výskytu hypoglykémie v porovnaní so self-monitoringom glykémie pomocou glukometrov (Self-Monitoring of Blood Glucose – SMBG). Real-time CGM-technológia bude v ďalšom texte označovaná len skratkou CGM, keďže FGM-technológia (Flash Glucose Monitoring) reprezentovaná jediným zástupcom Freestyle Libre 1 už na Slovensku nie je dostupná a celosvetovo sa vyraduje z distribúcie. Zaslepený CGM-monitoring (kedysi jediný dostupný, dnes označovaný ako **professional CGM**) sa v súčasnosti používa len v klinických štúdiách a výskume. V klinickej štúdií DIAMOND sa na 158 pacientoch s DM1T porovnával efekt CGM technológie vs SMBG po 24 týždňoch na parametre glykemickej kompenzácie a preukázalo sa významné zníženie času stráveného v hypoglykémii o približne polovicu: mediánový (InterQuartile Range – IQR) čas strávený v pásme hypoglykémie < 3,9 mmol/l bol v SMBG-skupine 80 (36–111) minút a v CGM-skupine 43 (27–69) minút ($p < 0,002$) [7]. V CGM-skupine bol pritom tiež zaznamenaný významne vyšší pokles HbA_{1c}, takže „ideálna kombinácia“ výsledkov, ktoré sa v predchádzajúcich štúdiách nepodarilo dosiahnuť. V nerandomizovanej štúdií COMISAIR, ktorá sledovala 4 paralelné skupiny, konkrétne pacientov na CGM a na intenzifikovanom inzulínovom režime [IIT]: CGM + inzulínová pumpa, SMBG + IIT a SMBG + inzulínová pumpa, sa dosiahol klinicky

signifikantný pokles % času stráveného v hypoglykémii (IG < 3,9 mmol/l) len v tých skupinách, ktoré používali CGM-technológiu. V skupine, v ktorej bola CGM spojená s IIT, došlo k poklesu času stráveného v hypoglykémii (IG < 3,9 mmol/l) z 9,4 na 5,5 % ($p = 0,0387$) a v skupine na CGM a inzulínovej pumpke (nie AHCL!) k poklesu z 9,0 na 5,3 % ($p = 0,0235$) [8]. Ešte efektívnejšia s ohľadom na redukciiu hypoglykémie bola CGM u vysokorizikových pacientov s syndrómom IA. Výskyt hypoglykemických epizód (IG < 3,0 mmol/l, dĺžka trvania ≥ 20 min) poklesol za 26 týždňov v štúdiu HypoDE z $10,8 \pm 10,0$ epizód na $3,5 \pm 4,7$ epizódy za 28 dní, čo predstavuje 72 % poklesu incidence ($p < 0,0001$) [9]. Benefity CGM ohľadom redukciiu hypoglykémie sú prítomné bez ohľadu na vek pacienta, resp. boli dokázané pri oboch vekových „extrémoch“. Štúdia CITY na 153 pediatrických pacientoch (vek 14–24 rokov) preukázala signifikantnú redukciiu výskytu hypoglykémie 1. stupňa (IG < 3,9 mmol/l) ako aj 2. stupňa (IG < 3,0 mmol/l; $p < 0,02$, resp. $p < 0,002$), čo vyjadrené v % času predstavuje približne 15 % redukciiu hypoglykémie 1. stupňa a približne 30 % redukciiu hypoglykémie 2. stupňa [10]. V staršej populácii 203 pacientov s DM1T starších 60 rokov veku (štúdia WISDM) bola pomocou CGM dosiahnutá signifikantná redukciiu výskytu oboch stupňov hypoglykémie (IG < 3,9 mmol/l, resp. IG < 3,0 mmol/l; $p < 0,001$ pre obe porovnaní) a približne 50 % redukciiu incidence hypoglykemických epizód (IG < 3,0 mmol/l, dĺžka trvania ≥ 15 min; $p < 0,001$). Súhrnom teda môžeme konštatovať, že samotná CGM-technológia, bez ohľadu na integráciu s akýmkoľvek typom inzulínovej pumpky, má schopnosť znížiť výskyt hypoglykémie pri DM1T minimálne o 30–50 %, u vysokorizikových skupín pacientov až o 75 %.

Efekt systémov AHCL na redukciiu výskytu hypoglykémie

Systémy AHCL integrujú inzulínové pumpky s CGM-technológiou a sú takto schopné automatického, na aktuálnej hodnote IG závislého, bazálneho dávkovania inzulínu na pomocou integrovaného softwarového algoritmu s cieľom dosiahnutia definovanej hodnoty IG. Tento algoritmus takisto zahŕňa zníženie, resp. úplné pozastavenie podávania inzulínu pri už prítomnej alebo ešte len predikovanej hypoglykémii. Tieto posledne uvedené funkcie boli prítomné aj pri predchádzajúcich generáciách inzulínových púmp pod skratkou LGS (Low Glucose Suspend, resp. Threshold-Suspend Function) alebo PLGS (Predicted Low Glucose Suspend Function) a samotné majú dôkazy pre signifikantné zníženie výskytu hypoglykémie v porovnaní s komparátormi, ktorými v citovaných štúdiách boli inzulínové pumpky s technológiou CGM (tieto inzulínové pumpky hodnotu IG na svojom displeji len zobrazovali, ale nijak ju ďalej nevyužívali, tzv. Sensor-Augmented Pumps – SAP) [11,12].

Softwarový algoritmus systémov AHCL taktiež zahŕňa bolusového poradcu, teda kalkuláciu veľkosti bolusovej

dávky inzulínu pred jedlom na základe pacientom zadaného (presne alebo menej presne odhadnutého) množstva sacharidov, ktoré sa chystá skonzumovať. Tieto algoritmy pracujú jednak s nastavenými inzulínovo-sacharidovými pomermi, ale zároveň integrujú aj informácie o už prítomnom množstve, type a čase podania inzulínu (pozn. tieto informácie sú pri rôznych výrobcov systémov AHCL uvádzané pod rôznymi termínmi). Už z uvedeného vyplýva, že systémy AHCL majú potenciál nielen pre výrazné zlepšenie glykemickej kompenzácie, ale aj pre signifikantné zníženie výskytu hypoglykémie. Tieto benefity boli aj následne v klinických štúdiách pre jednotlivé systémy AHCL potvrdené. Keďže sa v týchto štúdiách ako komparátor vždy používa tzv. standard of care, teda štandardná terapia v danej dobe, tak platí, že systémy, ktoré boli uvedené a testované skôr, dosiahli numericky výraznejšie zlepšenie nielen s ohľadom na hypoglykémiiu, ale aj redukciiu HbA_{1c} v porovnaní so systémami, ktoré boli na trh uvedené neskôr a boli pri ich testovaní ako komparátory použité efektívnejšie terapeutické postupy.

Systém AHCL MiniMed 780G (Medtronic Inc.) je posledným v sérii inzulínových púmp MiniMed od tohoto výrobcu. Oproti predchádzajúcemu modelu MiniMed 670G, ktorý bol prvým FDA schváleným systémom AHCL vôbec (na Slovensku nebol dostupný, po MiniMed 640G bol na náš trh rovno uvedený MiniMed 780G), má vylepšený algoritmus predchádzajúci nutnosti častej kalibrácie a častým výstupom z automódu alebo korekčné bolusy inzulínu podávané každých 5 minút. Takto vylepšený algoritmus dosiahol v multicentrickej, jednoramennej štúdiu za 3 mesiace signifikantnú redukciiu času tráveného v 1. stupni hypoglykémie (IG < 3,9 mmol/l), a to (priemer $\pm$ smerodajná odchýlka) z $3,3 \% \pm 2,9 \%$ na $2,3 \% \pm 1,7 \%$ ($p < 0,001$) [13]. Podobné výsledky boli zaznamenané aj v klinickej štúdiu s cross-over dizajnom, v ktorej sa MiniMed 780G s algoritmom AHCL porovnávala s použitím inzulínovej pumpky MiniMed len s funkciou PLGS (obe aktívne fázy štúdie mali dĺžku len 4 týždne). Použitie algoritmu AHCL aj počas takejto krátkej doby viedlo k signifikantnému poklesu priemerného času tráveného v 1. stupni hypoglykémie (IG < 3,9 mmol/l), konkrétne z $3,1 \% \pm 2,1 \%$ na $2,1 \% \pm 1,4 \%$ ($p = 0,034$) [14]. Keď sa efekt nasadenia MiniMed 780G hodnotil u pacientov bez predchádzajúcej skúsenosti s inzulínovou pumpkou alebo s technológiou CGM, redukciiu času s stráveného v hypoglykémii bola ešte markantnejšia. Po nasadení MiniMed 780G došlo k redukciiu výskytu hypoglykémie 1. stupňa (IG < 3,9 mmol/l) z iníciaálnych $8,7 \% \pm 7,3 \%$ na $2,1 \% \pm 1,7 \%$ ($p < 0,0001$) [15]. Dôkazy pre signifikantnú redukciiu času stráveného v hypoglykémii (stupeň 1 + 2) po nasadení MiniMed 780G boli potvrdené aj dátami z RWE od takmer 13 tisícov pacientov, ktorí svoje dáta nahrali do cloudového systému CareLink. Tento pokles sa však týkal len pacientov starších ako 15 rokov veku ($2,6 \% \pm 2,7 \%$ na $2,2 \% \pm 1,9 \%$; $p < 0,0001$). U pacientov pod 15 rokov veku sa čas strávený v hypoglykémii výraznejšie nezme-

nil [16]. Pre úplnosť efektu AHCL MiniMed 780G na klinický problém hypoglykémie je ešte potrebné uviesť štúdiu ADAPT, ktorá porovnávala efekt nasadenia MiniMed 780G vs pokračovania IIT s technológiou FGM u pacientov s DM1T so vstupným $HbA_{1c} \geq 8\%$ [17]. Po 6 mesiacoch bol v skupine AHCL štúdie zaznamenaný signifikantne vyšší pokles HbA_{1c} ($1,54 \pm 0,73\%$) v porovnaní s kontrolnou skupinou ($0,20 \pm 0,80\%$; $p < 0,0001$). Takéto výrazné zlepšenie HbA_{1c} bolo dosiahnuté signifikantným zvýšením času stráveného v cieľových hodnotách IG 3,9–10,0 mmol/l (Time In Range – TIR: $70,6 \pm 9,7\%$ v skupine AHCL vs $43,6 \pm 15,4\%$ v kontrolnej skupine) na úkor redukcie času stráveného v hyperglykémii (Time Above Range – TAR). Percento času stráveného v hypoglykémii bolo nízke už na začiatku štúdie ($2,2 \pm 2,1\%$ v skupine AHCL a $3,2 \pm 3,4\%$ v kontrolnej skupine) a na konci štúdie sa signifikantne nezmenilo ($2,6\%$ v oboch ramenách štúdie) [17].

Iný systém AHCL dostupný na Slovensku, Tandem t:slim X2 s Control-IQ algoritmom má taktiež schopnosť signifikantne redukovať čas strávený v hypoglykémii. Po 26 týždňoch poklesol čas strávený v 1. stupni hypoglykémie (IG $< 3,9$ mmol/l) z $3,58 \pm 3,39\%$ na $1,58 \pm 1,15\%$, čo pri porovnaní s kontrolnou skupinou (inzulínová pumpa a CGM technológia v režime SAP), v ktorej bol dosiahnutý pokles z $2,84 \pm 2,54\%$ na $2,25 \pm 1,46\%$, predstavuje signifikantný rozdiel v prospech Tandem t:slim X2 ($p < 0,001$). Podobne, použitie tohoto AHCL viedlo aj k redukcii času stráveného v 2. stupni hypoglykémie (IG $< 3,0$ mmol/l), konkrétne z $0,90 \pm 1,36\%$ na $0,29 \pm 0,29\%$, čo pri porovnaní s kontrolnou skupinou (pokles z $0,56 \pm 0,79\%$ na $0,35 \pm 0,32\%$) predstavuje tiež signifikantné zlepšenie ($p = 0,02$) [18]. Pre úplnosť je ešte potrebné dodať, že existujú aj iné systémy AHCL a algoritmy, v súčasnosti nedostupné na Slovensku, ktoré majú tiež dôkazy pre redukciu času stráveného v hypoglykémii. Medzi takéto patrí CamAPS FX algoritmus vyvinutý prof. Romanom Hovorkom [19], alebo Omnipod 5 používaný v bezhadičkovej (tubless) inzulínovej pumpe Insulet [20].

Súhrnom teda môžeme konštatovať, že použitie systémov AHCL vedie vo väčšine klinických štúdií k ďalšiemu signifikantnému poklesu času stráveného v hypoglykémii, prípadne signifikantne zlepšuje čas strávený v cieľovom rozsahu (TIR) a znižuje čas strávený v hyperglykémii (TAR) bez súčasného zvýšenia času stráveného v hypoglykémii, ktorý je vo viacerých prípadoch nízky už na začiatku intervencie. Veľkosť prípadnej redukcie času stráveného v hypoglykémii závisí od kontrolnej skupiny, s ktorou sa systémy AHCL v diskutovaných štúdiách porovnávali. Pri nasadení systémov AHCL u pacientov bez predchádzajúcej skúsenosti s inzulínovou pumpou a technológiou CGM došlo k viac ako 75 % poklesu v porovnaní so sofistikovanejšími modalitami, ako sú inzulínové pumpy a CGM v režime SAP, LGS alebo PLGS funkciami k približne 30–50 % poklesu času stráveného v hypoglykémii.

Záver

Nové technológie, akými sú CGM a inzulínové pumpy integrované s CGM do hybridných uzavretých systémov na podávanie inzulínu (AHCL), majú jasné dôkazy pre signifikantnú a klinicky relevantnú redukciu výskytu hypoglykémie. Technológia CGM zároveň prispela k odhaleniu reálnej miery výskytu hypoglykémie, ktorá by inak zostala skrytá pre pacienta aj jeho lekára. Tieto technológie by tak mali byť štandardom v manažmente DM1T, obzvlášť u vysokorizikových pacientov syndrómom s IAH. Autor by na záver na tomto mieste rád zdôraznil esenciálny a nenahraditeľný význam kvalitnej edukácie pacienta, bez ktorej ani v dnešnej dobe nie je možná plnohodnotná a bezpečná funkcia diskutovaných diabetologických technológií a ktorá má samotná výrazný efekt na redukciu výskytu (závažnej) hypoglykémie [21].

Vyhlasenie o konflikte záujmov autora

Participácia na klinických sledovaniach a firemnom grante: NovoNordisk United Kingdom, Sanofi/Covance. Nepeňažné plnenie v zmysle zákona: Sanofi, NovoNordisk, Eli Lilly, Berlin Chemie. Prednášajúci: Novo Nordisk, Sanofi, Eli Lilly, Mundipharma, Krka, Novartis, Boehringer-Ingelheim, Astra Zeneca, Abbott, Medtronic, Berlin-Chemie, Viatrix, Dôvera zdravotná poisťovňa a.s. Konzultant a/alebo odborný poradca: Sanofi, Eli Lilly, NovoNordisk, Merck, Novartis, Abbott.

Literatúra

1. Banting FG, Best CH, Collip JB et al. Pancreatic Extracts in the Treatment of Diabetes Mellitus. *Can Med Assoc J* 1922; 12(3):141–466.
2. Banting FG, Campbell WR, Fletcher AA. Further Clinical Experience with Insulin (Pancreatic Extracts) in the Treatment of Diabetes Mellitus. *Br Med J* 1923; 1(3236): 8–12. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1136/bmj.1.3236.8>>.
3. Sequist ER, Anderson J, Childs B et al. Hypoglycemia and diabetes: a report of a workgroup of the American Diabetes Association and the Endocrine Society. *Diabetes Care* 2013; 36(5): 1384–1395. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc12-2480>>.
4. [UK Hypoglycaemia Study Group]. Risk of hypoglycaemia in types 1 and 2 diabetes: effects of treatment modalities and their duration. *Diabetologia* 2007; 50(6): 1140–1147. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1007/s00125-007-0599-y>>.
5. Novodvorský P, Bernjak A, Chow E et al. Diurnal Differences in Risk of Cardiac Arrhythmias During Spontaneous Hypoglycemia in Young People With Type 1 Diabetes. *Diabetes Care* 2017; 40(5): 655–662. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc16-2177>>.
6. Henriksen MM, Andersen HU, Thorsteinsson B et al. Hypoglycemic Exposure and Risk of Asymptomatic Hypoglycemia in Type 1 Diabetes Assessed by Continuous Glucose Monitoring. *J Clin Endocrinol Metab* 2018; 103(6): 2329–2335. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1210/jc.2018-00142>>.
7. Beck RW, Riddlesworth T, Ruedy K et al. Effect of Continuous Glucose Monitoring on Glycemic Control in Adults With Type 1 Diabetes Using Insulin Injections: The DIAMOND Randomized Clinical Trial. *JAMA* 2017; 317(4): 371–378. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1001/jama.2016.19975>>.
8. Soupal J, Petruzelkova L, Grunberger G et al. Glycemic Outcomes in Adults With T1D Are Impacted More by Continuous Glucose Monitoring Than by Insulin Delivery Method: 3 Years of Follow-Up From the COMISAIR Study. *Diabetes Care* 2020; 43(1): 37–43. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc19-0888>>.

9. Heinemann L, Freckmann G, Ehrmann D et al. Real-time continuous glucose monitoring in adults with type 1 diabetes and impaired hypoglycaemia awareness or severe hypoglycaemia treated with multiple daily insulin injections (HypoDE): a multicentre, randomised controlled trial. *Lancet* 2018; 391(10128): 1367–1377. Dostupné z DOI: <[http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)30297-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(18)30297-6)>.
10. Laffel LM, Kanapka LG, Beck RW et al. Effect of Continuous Glucose Monitoring on Glycemic Control in Adolescents and Young Adults With Type 1 Diabetes: A Randomized Clinical Trial. *JAMA* 2020; 323(23): 2388–2396. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1001/jama.2020.6940>>.
11. Bergenstal RM, Klonoff DC, Garg SK et al. Threshold-based insulin-pump interruption for reduction of hypoglycemia. *N Engl J Med* 2013; 369(3): 224–232. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1056/NEJMoa1303576>>.
12. Forlenza GP, Li Z, Buckingham BA et al. Predictive Low-Glucose Suspend Reduces Hypoglycemia in Adults, Adolescents, and Children With Type 1 Diabetes in an At-Home Randomized Crossover Study: Results of the PROLOG Trial. *Diabetes Care* 2018; 41(10): 2155–2161. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc18-0771>>.
13. Carlson AL, Sherr JL, Shulman DI et al. Safety and Glycemic Outcomes During the MiniMed Advanced Hybrid Closed-Loop System Pivotal Trial in Adolescents and Adults with Type 1 Diabetes. *Diabetes Technol Ther* 2022; 24(3): 178–189. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1089/dia.2021.0319>>.
14. Collins OJ, Meier RA, Betts ZL et al. Improved Glycemic Outcomes With Medtronic MiniMed Advanced Hybrid Closed-Loop Delivery: Results From a Randomized Crossover Trial Comparing Automated Insulin Delivery With Predictive Low Glucose Suspend in People With Type 1 Diabetes. *Diabetes Care* 2021; 44(4): 969–975. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc20-2250>>.
15. Matejko B, Juza A, Kiec-Wilk B et al. Transitioning of People With Type 1 Diabetes From Multiple Daily Injections and Self-Monitoring of Blood Glucose Directly to MiniMed 780G Advanced Hybrid Closed-Loop System: A Two-Center, Randomized, Controlled Study. *Diabetes Care* 2022; 45(11): 2628–2635. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc22-0470>>.
16. Arrieta A, Battelino T, Scaramuzza AE et al. Comparison of MiniMed 780G system performance in users aged younger and older than 15 years: Evidence from 12 870 real-world users. *Diabetes Obes Metab* 2022; 24(7): 1370–1379. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1111/dom.14714>>.
17. Choudhary P, Kolassa R, Keuthage W et al. Advanced hybrid closed loop therapy versus conventional treatment in adults with type 1 diabetes (ADAPT): a randomised controlled study. *Lancet Diabetes Endocrinol* 2022; 10(10): 720–731. Dostupné z DOI: <[http://dx.doi.org/10.1016/S2213-8587\(22\)00212-1](http://dx.doi.org/10.1016/S2213-8587(22)00212-1)>.
18. Brown SA, Kovatchev BP, Raghinaru D et al. Six-Month Randomized, Multicenter Trial of Closed-Loop Control in Type 1 Diabetes. *N Engl J Med* 2019; 381(18): 1707–1717. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1056/NEJMoa1907863>>.
19. Tauschmann M, Thabit H, Bally L et al. Closed-loop insulin delivery in suboptimally controlled type 1 diabetes: a multicentre, 12-week randomised trial. *Lancet* 2018; 392(10155): 1321–1329. Dostupné z DOI: <[http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31947-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31947-0)>.
20. Brown SA, Forlenza GP, Bode BW et al. Multicenter Trial of a Tubeless, On-Body Automated Insulin Delivery System With Customizable Glycemic Targets in Pediatric and Adult Participants With Type 1 Diabetes. *Diabetes Care* 2021; 44(7): 1630–1640. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.2337/dc21-0172>>.
21. Iqbal A, Heller SR. The role of structured education in the management of hypoglycaemia. *Diabetologia* 2018; 61(4): 751–760. Dostupné z DOI: <<http://dx.doi.org/10.1007/s00125-017-4334-z>>.